

num dei speluncā latronum faciūt, quia in eo quod
spiritalia dona uendunt, abominabile fructum faci-
unt. De quibus ait saluator: Qui nō intrat per ostiū Johā. 10
in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & la-
tro. Quod uero subiungit, Et erat docens quoti-
die in tēplo, hoc semper agit in ecclesia spiritualiter,
quod tūc per semetipsum fecit corporaliter. Ipse em̄
in templo docet, cum exterius per prædicatores do-
ctrinam format, & interius cor auditoris illustrat.

DOMINICA XII.
post Pentecosten. Lucae XVIII.

In illo tēpore dixit Iesus ad quosdam,
qui in se cōfidebant tanquam iusti, & asper-
nabantur cæteros, parabolam hanc: Duo
homines ascēderunt in templū. Et rel.

IN multis locis sacra
scriptura, quantū uir-
tus humilitatis homi-
nibus profit, quantumve
morbus superbiæ noceat,
ostendit: præcipue ramen
in hac lectione, sub duorū
hominū exemplo hoc do-
minus declarat, pharisæi
scilicet, de suis meritis ina-
niter se extollētis: & publi-
cani, sua peccata humiliter
confitentis. Ait em̄: Duo homines ascēderūt
in templum. Supra retulit euangelica lectio, qua-

liter dominus ad constantiam orādi discipulos suos hortaretur, similitudinē proposuit de iudice iniquitatis, quem interpellabat quotidie quædam uidua, dicens: **Vindica me de aduersario meo, & nolebat p**

Lucę. 18. multum tempus. Post hæc dixit intra se: **Et si deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molestus est mihi hæc mulier, uindicabo illā, ne in nouissimo ueniens suggillet me.** **Et tædio uictus præstitit, quod beneficio prestare noluerat. Sed quod omnis, qui ad adorandum accedit, non solū humilitatem in corde, sed etiam seruare debet in corpore, finita similitudine dicebat ad eos, qui in se cōfidebant tanquā iusti essent: [Duo homines ascenderunt in templū ut orarēt, unus pharisæus, & alter publicanus.] Pharisæus nanque diuisus interpretatur, quo nomine illi in Iudeorum populo censebantur, qui ut iustiores apparent, à cæteris se diuidebant, quasdam obseruationes & superstitiones docentes, quorum uitia dominus in euangelio non solum detegit, sed etiam**

Matth. 23 frequenter increpat, dicens: **Væ uobis scribæ & pharisæi hypocritæ, qui similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent quidem hominibus speciosa, intus autem plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia. Ita & uos quidem à foris apparetis hominibus iusti, intus autem pleni estis iniquitate & hypocrisis. Et iterum: Super cathedram Moy si sederunt scribæ & pharisæi, Omnia ergo quæcunque dixerint uobis facite, secundum uero opera eorum nolite facere. Dicunt enim, & non faciunt. Alligant autem onera grauias & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolūt ea mouere. Ex quorum numero erat iste pharisæus, qui cū**

ascendisset in templum ut oraret, dicebat: **Deus, gratias ago tibi qz nō sum sicut cæteri hoim. raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.** In quo loco colligere possumus, q̄a quatuor modis tumor arrogātium diuiditur. Primo, cū se æstimat habere homo, quod non habet. Secūdo, cum hoc quod habet, propria uirtute se habere putat. Tertio, cū hoc quod habet, à deo quidē se accepisse, sed proprijs meritis credit. Quarto, cū cæteris despectis, singulariter se habere æstimat q̄d habet. Quo morbo iactantiæ iste phariseus laborabat, qui non solū publicano humiliter oranti se præferebat, sed etiam cæteris hominibus, dicens: [Deus, gratias ago tibi, quia nō sum sicut cæteri hoim.] Adhuc etiam ipsam mentis iactantiā phariseus uerbis aperit, cū subiungit: **Ieiuno bis in sabbato, decimas de omnium quæ possideo.** Quod ait, [ieiuno bis in sabbato,] intelligendū est in hebdomada. Vbi eorum tepiditas redarguitur, qui etiam indictum ieiunium in ecclesia uiolare præsumunt. Frustra tamē decimas de omnibus quæ possidebat dabat, qui mentem suam in fundamento humilitatis non collocauerat. Erat enim de illis, de quibus dominus ait: **Vt Matth. 23. Luc. 11** uobis scribæ & pharisei hypocritæ, qui decimatis mentham & anethum & cyminū & omne olus hortium: maiora autem legis prætermittitis, id est, iudicium & æquitatem. Sollicita ergo consideratione præuidendum est, ut quotiescunq; bona agimus, uirtutē humilitatis in fundamento ponamus, ne si exterius inanem gloriam quærimus, interius mercede priuemur. Vnde Iezechiel, cum quatuor animalium corpora describeret, ait: **Erant capita animalium plena**

oculis ante & retro. Quoniã sctõrum actio undique
 circumsp̄cta, undiq; debet esse munita. **E**cce em̄ pha
 risæus iste ad referendas deo gratias apertos oculos
 habuit, sed ad humilitatis custodiã clausos, cū dixit:
 [Deus, gratias ago tibi quia nõ sum sicut cæteri ho
 minum.] Nos aut̄ in eo quod bonũ agimus, oculos
 apertos habemus, sed si de bono opere inanem glo
 riam quærimus, in ea parte nihil uidemus. **E**t qd p̄
 dest, si tota ciuitas munita sit, & muris undiq; circum
 data, & unum foramen in ea relinquatur, per quod
 ab hostibus capiatur? Aut quid ualet, si naus in me
 dio pelagi posita, clauis & tabulis firmiter cõfixa fue
 rit, & paruũ foramen in ea remaneat, per quod aq̄
 ingrediantur, & naus demergat? **N**ihil. **S**ic non suf
 ficat bonum agere, nisi quis humilitatem studeat ser
 uare. **Q**uia q̄ sine humilitate uirtutes colligit, quasi
 in uentum puluerem portat. **N**am humilis dicitur,
 quasi humi accliuus. **Q**uam humilitatem ille habe
 bat, q̄ dicebat: **L**oquar ad dominum meũ, cum sim
 puluis & cinis. **E**t dominus ad humilitatis custodi
 am nos prouocat, cum dicit: **D**iscite à me quia mitis
 sum & humilis corde. **E**t **S**alomon: **Q**uanto magnus
 es, humilia te in omnibus. **E**t **P**etrus apostolus: **H**u
 miliamini sub potenti manu dei. **H**anc humilitatem
 habebat **P**salmista, cum dicebat: **B**onum mihi do
 mine, quod humiliasti me. **E**t item: **H**umiliatus sum
 usque quaq; dñe. **S**oler enim contingere, ut cum auis
 laqueo capiti, sana toto corpore & integris alis, sum
 mitate paruissimæ unguis teneatur. **Q**uoniam anti
 quus & callidus auiceps diabolus, quos p̄ adulteria,
 homicidia & cætera manifesta mala capere non po
 test, per inanem gloriam decipere conatur, ut de bo

Gene. 18.

no quod agunt, & sibi placeant & ceteros despiciant,
 Sed his de iugbi pharisei tumore breuiter dictis, ad
 penitentis publicani uerba ueniamus. Nā subditur:
Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculo
ad caelum leuare, sed percutiebat pectus suum, di-
cens: Deus propitius esto mihi peccatori.] Publicanus
 dicitur, qui amisso pudore publice peccat, uel qui tri-
 buta & uectigalia publice exigit, Sicut em̄ phariseus
 mentis iactantiā aperuit uerbis, ira & publicanus do-
 lorem cordis in ipso situ ostēdit corporis. Primo à lō-
 ge stando, nō audens appropinquare sanctis, à quo-
 rum cōsortio se peccando diuiserat. Secundo, nolens
 oculos ad caelū leuare, timens illū respicere, quem se
 offendisse recolebat. Tertio, tundendo pectus, qđ p-
 prie illorū est, qui de peccatis erubescunt. In rursione
 quippe pectoris, dolorem ostendit mentis. Sed quia
 nemo p̄ facinorū magnitudine ueniā desperare de-
 bet, recte uoce publicani dicit: [Deus, propitius esto
 mihi peccatori.] Nouerat em̄ illum esse, qui per pro-
 phetam ait: **Viuo ego, dicit dñs, nolo mortem pecca-**
toris, sed ut cōuertatur & uiuar. Et iterū: **Peccator in**
quacūq; die conuersus fuerit & ingemuerit, omnia
peccata eius obliuioni tradentur. Imitemur ergo &
nos, qui peccatis constringimur, hunc publicanū: &
recolentes mala quæ gessimus, longe stemus, id est, à
consortio sanctorū nos indignos iudicemus. Respici-
amus terram, id est, terrā & cinerem nos iugiter con-
sideremus. Tundamus pectora, ut delectatio carnalis
in amaritudinem uertatur mentis. Neq; em̄ p̄ni-
tentes de uenia desperemus, sed ad illum, qui ueniæ
largitor est, humiliter accedamus, orantes cum pro-
pheta & dicentes: Adiuua nos deus salutaris noster, **Psalm. 78**

Jezech. 18

& propter gloriam nominis tui domine libera nos,
 & propicius esto peccatis nostris, propter nomen tu-
 um. Sed quia iuxta uocem Salomonis, Ante ruinam
 exaltatur cor, & ante gloriam humiliatur, bene sub-
 iungitur: Amen dico uobis, descendit hic iustificatus
 in domum suam ab illo. hoc est, magis quam pharisæ-
 us. Iste enim se accusando iustificatus est, ille se excusan-
 do reprobatur. Sicque in his adimpletum est, quod ali-
 bi ait: Amen dico uobis, quia gaudium est in caelo co-
 ram angelis dei super uno peccatore poenitentiam agē-
 te, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indi-
 gent poenitentia. Allegorice autem per pharisæum & pu-
 blicanum, utrunque populū intelligere possumus, iude-
 orum scilicet & gentium. Ergo per pharisæum, qui di-
 uisus interpretatur, iudeorum populus significatur,
 qui in circuncisione & legalibus ceremonijs à ceteris
 nationibus erat diuisus. Per publicanum intelligitur
 gentilis populus, qui à cognitione dei alienus, absque
 ulla reuerentia publice peccare non erubescibat, non
 solum in idolorum cultura, sed etiam in uarijs immū-
 ditijs. Sed pharisæus de proprijs meritis cōfidens, re-
 probatus est, quia sicut ait Apostolus: Iudeorum po-
 pulus uolens statuere suam iustitiam, iustitiae dei non
 est subiectus. Publicanus autem uel gentilis, accepta dei
 noritia, tanto citius ad ueniam peruenit, quanto ue-
 hementius dolens de peccatis erubuit, Apostolo tes-
 te, qui ait: Quod quarebat Israel, non est consecu-
 tus, electio autem consecuta est. Sic ergo unus exaltādo
 meruit humiliari, & alter humiliādo meruit exalta-
 ri. Supbū enim (ait Salomon) sequit ignominia, & hu-
 milem spiritu sequitur gloria. Vnde & subdit: Quia
omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se hu-

Proue. 16

Rom. 20

Rom. 11

Proue. 29

miliat, exaltabitur. Sed quia simpliciter non ait,
 Qui se exalrat, humiliabitur: & qui se humiliat, exal-
 tabitur: sed cum additamēto, Omnis qui se exalrat, hu-
 miliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur: dicendum
 est, quia varijs modis homines in hoc seculo & in fu-
 turo exalrantur & humiliantur. Alij hic & in futuro
 exalrantur, sicut fuit rex Dauid, Iob, Iezechias, Iosias
 & cæteri tales, qui gloriosi in hoc seculo fuerunt, &
 gloriosiores in futuro. Alij hic & in futuro humilian-
 tur, sicut sint superbi homines, qui sunt pauperes: uel
 certe illi, qui in hoc seculo de peccatis uindictam re-
 recipiunt, & in futuro ad pœnam ppetuam transeunt,
 quales fuerunt Herodes & Antiochus, Nabuchodo- Jeremi. 17
 nosor et Pilatus, et multi tales, de quibus scriptũ est,
 Duplici contritione conterere eos domine, Nõnulli au-
 tem hic exaltantur, sed in futuro humiliantur, sicut sunt
 superbi diuites, qui iuxta scripturæ uocem, ducunt in
 bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Job. 21
 Alij autem hic humiliantur, sed in futuro exalrantur,
 sicut sunt pauperes, & illi præcipue, qui propter deũ
 omnia sua relinquentes, semetipsos spontanea uolũ-
 tate humiliant, ut in futuro à dño exaltari mereantur.
 Ad quorũ nos consortium perducere dignetur ille, q̃
 uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

DOMINICA XIII.

post Pentecosten, Marci. VII.

In illo tempore Exiens Iesus de finibus
 Tyri, uenit per Sidonẽ da mare Galilææ.
 Et reliqua.